

ASPECTE PRIVIND RESTAURAREA UNUI CHIMIR

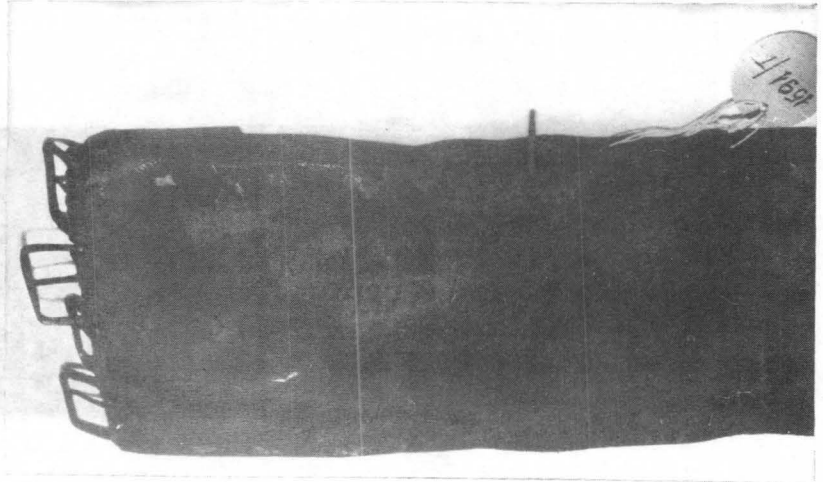
Florența MOGA

Subiectul acestei prezentări îl constituie restaurarea unui chimir din Țara Bârsei, comuna Dumbrăvița, județul Brașov, realizat la sfârșitul secolului al XIX-lea, care face parte din colecția Muzeului Civilizației Populare Tradiționale ASTRA din Sibiu, cu nr. inv. 1591-T, iar restaurarea lui o reprezintă obiectul etalat la expoziția de restaurare din 25 octombrie 1998. Este de formă dreptunghiulară, încheiat prin patru curelușe și patru catarame metalice. Partea centrală a piesei prezintă pe marginea superioară o împletitură din meșină roșie și o decorație presată într-un chenar liniar dublu, patru motive florale identice, stilizate. Din punct de vedere al stării de conservare chimirul prezintă o fragilitate generală, este puternic afectat de uzură funcțională, prezentând degradări fizice, chimice, biologice. Curelușele sunt roase până la rupere, una lipsește, accesoriile metalice sunt corodate.

Investigații științifice

În urma investigațiilor științifice la care a fost supusă piesa, s-a determinat natura suportului, modul de prelucrare, PH-ul, conținutul de umiditate, de grăsimi, tipul de degradare biologică. S-au efectuat teste de vopsire, emoliere, impregnare pentru a constata rezistența suportului. Investigațiile au fost făcute în laborator de către chimist (atât cât a fost posibil). Așa cum rezultă din analiza directă a materialelor componente acestea sunt: piele de bovină tăbăcită vegetal, aliaj de cupru, fir textil din cânepă. La realizarea chimirului s-a folosit și carton cu rol de întărire din interior. Broderia este din piele subțiată, divers colorată cu coloranți naturali, ornamentația de pe partea exterioară a fost realizată prin presare cu ștanța. Toate materialele fiind prelucrate manual, cu simț artistic deosebit și în combinații de neîntrecut rafinament estetic, sunt mărturii ale valorii artistice și documentare a obiectului.

*Chimir. Curelușe
detaliu față, înainte
de restaurare*

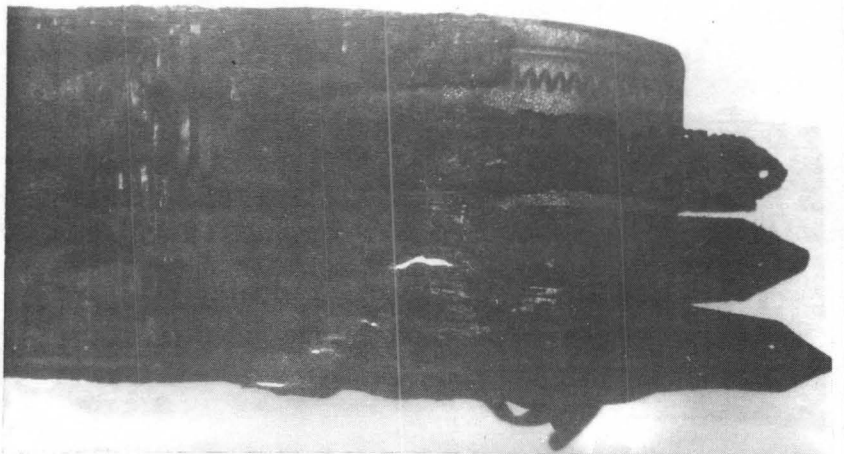
Complexitatea factorilor de degradare care au acționat în timp asupra acestei piese producând oxidarea metalului, deshidratarea pielii, cojirea stratului de vopsea, atac de mușcări, uzură, au făcut necesară intervenția restauratorului. Toate aceste determinări se datorează pe de o parte folosirii îndelungate și condițiilor improprie de păstrare și pe de altă parte eterogenității compoziționale (materii organice și anorganice) care au acționat diferit la solicitările funcționale în relația cu mediul

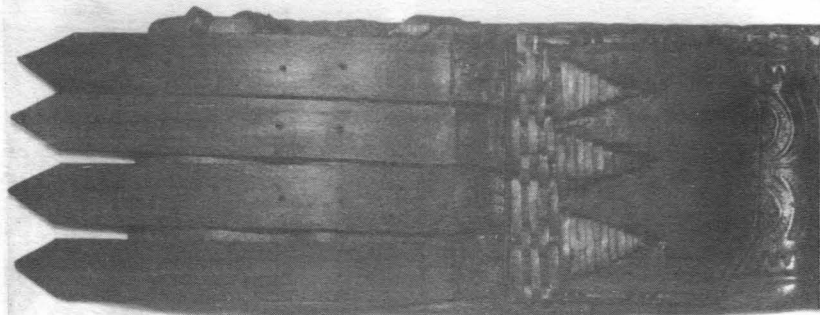
ambiant. Stabilirea unui diagnostic și alegerea tratamentului adecvat au presupus colaborarea comisiei de restaurare cu specialiști în domeniul metal, textile, piele, hârtie. Ca prim obiectiv al procesului de restaurare, având în vedere complexitatea piesei s-a stabilit aplicarea de tratamente locale și generale.

Curățirea

S-au efectuat curățiri mecanice, chimice, urmate de celelalte intervenții care s-au aplicat diferențiat.

*Chimir. BV. sec. al
XIX-lea - detaliu
spate cataramă,
înainte de restaurare*

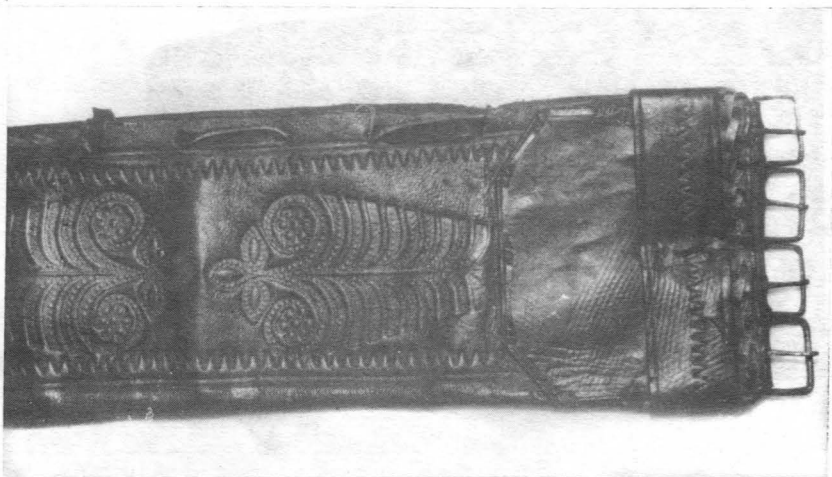

Chimir. Detaliu fașă, înainte de restaurare

La metale: s-au efectuat curățiri mecanice cu creion din fibră de sticlă urmate de curățiri locale cu soluție slab alcalină de complexon, prin ștergeri foarte ușoare cu tampoane, deoarece o umezire excesivă a pielii ar fi putut duce la pătarea acesteia. La încheierea operației (efectuată în colaborare cu restauratorul metale) s-a făcut o degresare cu acetonă. După uscarea completă a urmat un strat de paraloid 5%, pentru conservarea metalului.

Curățirea uscată a pielii s-a făcut prin desprăfuire cu miniaspirator și perii moi, după care s-a trecut la curățirea chimică a pielii. Petele albe de mușcagii au fost îndepărtate cu o soluție amoniacală 5%, după care s-a făcut o ștergere ușoară cu tampoane de bumbac umezite cu alcool etilic alb. Integrarea cromatică a suportului din piele s-a realizat cu vopsea pulbere pentru piele, dizolvată în apă fiartă. La 5 litri apă - 10 grame vopsea (rețetă luată de la creatori populari).

*Chimir.
„Cataramele”,
detaliu fașă, după
restaurare*

Emolierarea

Imediat după curățire s-a aplicat un amestec de lanolină, glicerină, ceară de albină, mixate până la omogenizare. Compoziția astfel obținută a fost aplicată în concentrații moderate folosind un tampon de vată hidrofیلă cu care s-a frecat ușor suprafața pielii până la absorbția totală a cremei. După două zile piesa a fost lustruită cu o cârpă moale. Lanolina pătrunde în piele și înmoaie fibrele de collagen în timp ce ceara rămâne la suprafață, consolidează pielea, o protejează de umiditate, praf, aer poluat. Astfel piesa și-a recăpătat elasticitatea și după un an de la restaurarea ei nu s-a modificat.

La suportul curelușe

Având în vedere rolul lor important ca sistem de închidere și gradul mare de deteriorare (lipsă zone, sfâșiate, exfoliate) s-a propus ca următoarea fază să o constituie înlocuirea lor cu piele asemănătoare, tot de bovină, ca după consolidare curelușele originale să fie păstrate. S-a procedat mai întâi la desprinderea aplicațiilor de meșină, operație efectuată cu un bisturiu tocit și o pensetă, încercându-se și sub lupă pentru a îndepărta adezivul și impuritățile rămase. Curelușele și meșina au fost înlocuite folosind aceeași tehnică tradițională de lucru: întinsul pielii pe potcoavă, răzuitul cu cosoia, găuri cu preduceaua, croitul, cusutul. Pentru lipire s-a folosit clei de pește în concentrație de 20% cu

adaos de timol, care s-a aplicat peste porțiunea respectivă în strat subțire iar după lipire s-a așezat o bucată de netex pentru a absorbi surplusul de adezivi. A urmat presarea cu plăcuțe de marmură de diferite mărimi. Prezentând restaurarea acestui chimir am încercat să subliniez complexitatea acestui suport, rolul de cercetare, cât și responsabilitatea acestei munci.

Recomandări

După restaurare piesa poate fi expusă. Expunerea se va face în vitrine iluminate din exterior. Nu se va expune încheiat, rulat, tensionat. Microclimatul corespunzător $T=10-18^{\circ}\text{C}$; $UR=45-55\%$. La obiectele din piele menținerea umidității relative sub 70% și o ventilație bună sunt primele măsuri care se impun pentru prevenirea unui atac fungic.

SUMMARY

A belt made at the end of the 19th century, belonging to the collections of „ASTRA” Museum, Sibiu, Romania. It's made of ox leather and copper. Hempen thread and natural dyestuff was used too. The belt has a rectangular shape and ends in small straps.

The investigations showed traces of physical, chemical and biological degradation.

Differentiated local and general treatment has been applied: *complexion*, acetone, *paraloid* for the metallic items; ammonia, alcohol and white spirit for cleaning the leather; glycerin, lanoline and beeswax as a leather emolient. Isinglass was used instead of glue.

Regaining its elasticity, the object wasn't altered after the restoration.